

Powstanie Wielkopolskie

<https://pw.ipn.gov.pl/pwi/pamiec/materialy-edukacyjne/20227,Powstanie-Wielkopolskie-19181919.html>
2023-09-25, 09:09

Powstanie Wielkopolskie 1918–1919

Wystawa *Powstanie Wielkopolskie 1918–1919* została przygotowana w poznańskim oddziale IPN w ramach projektu wystawienniczego „Wystawy Elementarne IPN”.

Na planszach wystawy przedstawiono podstawowe zagadnienia związane z powstaniem: jego genezę z uwypukleniem działań organicznikowskich przygotowujących społeczeństwo polskie Poznańskiego do odzyskania niepodległości, wybuch powstania z podkreśleniem jego spontaniczności związanej z przyjazdem do Poznania Ignacego Jana Paderewskiego, a także jego przebieg, tak od strony militarnej, jak i dyplomatycznej.

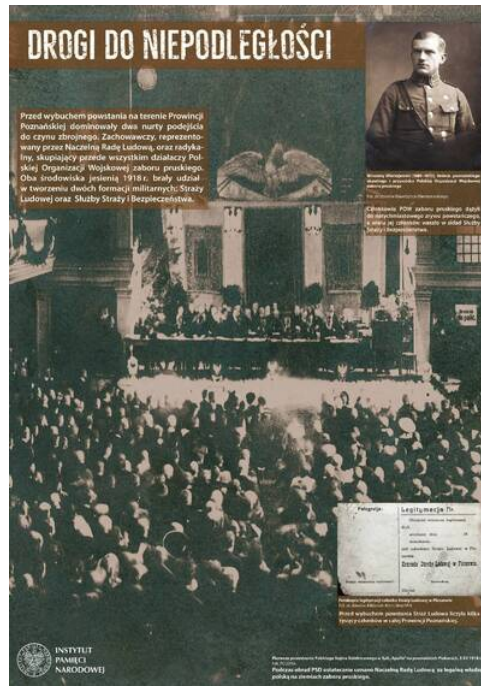
autor: Marcin Podemski

koncepcja graficzna serii: Aleksandra Kaiper-Miszułowicz

opracowanie graficzne: Karolina Zielazek-Szeska

recenzja: dr hab. Filip Musiał, dr Piotr Grzelczak

Pliki wystawy w formacie B1 (100 x 70 cm) oraz A3 można pobrać i wydrukować we własnym zakresie.

PADEREWSKI W POZNANIU

Wielki Polak Józef Paderewski do Poznania wrócił dopiero w październiku 1918 roku, kiedy walczył w szeregach Polaków. Na jego temat można zobaczyć w muzeum w Poznaniu wystawę "Paderewski w Poznaniu".

[...] Podługich latach niewoli Ojczyzna się odrodziła. Odbudować się musi na tych kamieniach podłożonych, na których ta pierwotna budowa podzięta została. Jedynym i niezmiennym zagrożeniem Ojczyzny, odbudować się trzeba. Do tego dzieła trzeba jedności i zgody wszystkich, młodości i siły, wiary i oparcia się samego siebie, aby tego dzieła porzeka wszystkich w i wszystkich serc. Zępkowi [...]

(Fragment z przemowy J. J. Paderewskiego wygłoszonej w Poznaniu 20 XII 1918 r.)

INSTITUT PAMIECI NARODOWEJ

WIELKI DZIEŃ - 27 GRUDNIA 1918

27 XII 1918 r. zorganizowano w Poznaniu wielki manifestację: polską z kilkoma tysiącami polskich dzieci oraz niemowląt, w której obok cywilów uczestniczyli także Niemcy żołnierze. Sprickam w gnieźdźach popołudniowych przed liceum odbyła demonstracja (już bez udziału dzieci) uważa się za początek wybuchu powstania. W chwili bieżącej państwa strasaka jego następstwem będzie rozpoczęcie walk na terenie Poznania.

INSTITUT PAMIECI NARODOWEJ

ZDOBYCIE ŁAWICY

W ciągu dwóch dni praktycznie cały Poznań został opanowany przez obywateli. Jedynym ważnym punktem nie zdobytym podczas grudniowych dni było podziemie iście lotnia na Ławicy. Ostatecznie 6 I 1919 r., na rozkaz pierwszego głównodowodzącego powstania majora Stanisława Taczaka, Ławica i jej okolice zostały zajęte przez powstańców.

INSTITUT PAMIECI NARODOWEJ

DO BRONI! WSZYSCY DO BRONI!

[...] A gdy zagrzmi rozkaz gromki Pierzchu jako gromu srebrnego. Bo my chłopi czujemy powstanie. Wielkopolskiej czcicie szlag!...

(B. Wilkanowicz, „Zwyczajny nasz Szwab”)

INSTITUT PAMIECI NARODOWEJ

WOJSKO WIELKOPOLSKIE

Sukcesy w pierwszych dwóch tygodniach walk nie wyeliminowały jednak problemów związanych z dobrowolną formą uczestnictwa w powstaniu. Pomimo wyczerpania dyscypliny i egzekwowania rozkazów stały na wskazywaniu. Ochockich charakter oddziałów zakłócał się wraz z ogłoszeniem poboru do Wojska Wielkopolskiego. Jego twórcą był przybyły z Warszawy nowy głównodowodzący, gen. Józef Dowbor-Muściński.

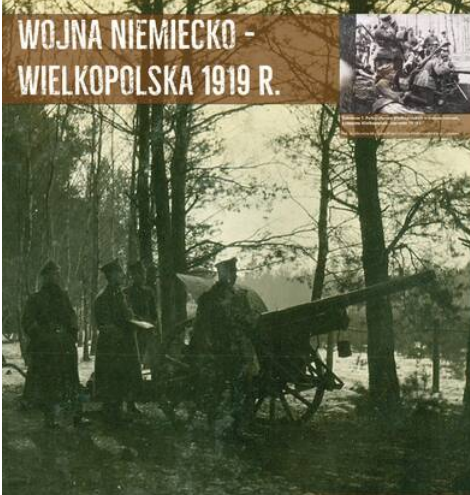

Wojna Wielkopolska, mimo zwycięstw, odniosła z punktu widzenia wojskowego porażkę. Wobec niepowodzenia w odparciu niemieckich ataków, dowódca powstania, gen. Dowbor-Muściński, zdecydował się na wycofanie wojska z Wielkopolski.

Instytut Pamięi Narodowej

WOJNA NIEMIECKO - WIELKOPOLSKA 1919 R.

Rozpoczęta przez Niemców z początkiem lat 1919 r. kontrofensywa na całej linii frontu była następstwem do wojny niemiecko - wielkopolskiej. Najkrwawsze boje toczyły się na froncie północnym i zachodnim, w walki na tych terenach znaczone były bitwy: pod Kcynią, Łabiszynie, Śrubimem, Wielkim Grójcem, Nową Wsią, Ząbkami, Babimostem, Kargową...

Instytut Pamięi Narodowej

DYPLOMACJA

Wskutek zabiegów polskich dyplomatów oraz wsparcia Francji (głównym rólą marszałka Ferdynanda Foch'a), Niemcy zostały zmuszone do zawarcia rozejmu w Trewerze [16 I 1919 r.] a podpisany 28 VI 1919 r. traktat pokojowy w Wersalu ostatecznie ustalił kształt polskiej granicy zachodniej. Sukces w postaci przyłączenia do Polski prawie całej Prowincji Poznańskiej był następstwem zwycięskiego zrywu Wielkopolan oraz aktywności w Paryżu polskich dyplomatów.

Instytut Pamięi Narodowej

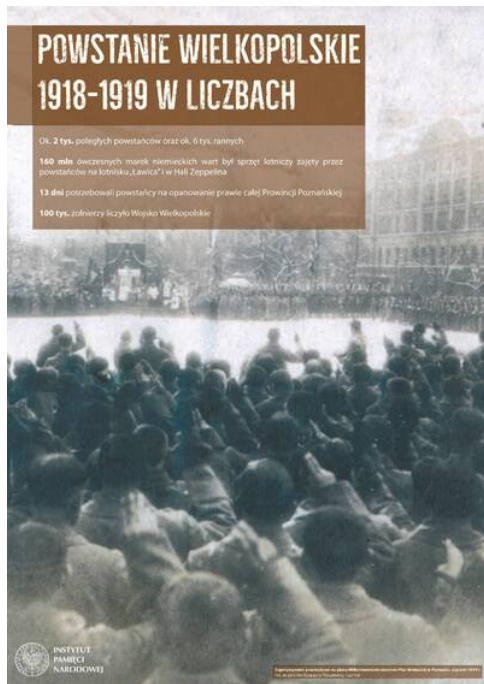
BILANS POWSTANIA

Powstanie Wielkopolskie 1918-1919 było zrysem niepodległościowym społeczeństwa polskiego, w którym odzwierciedliło się marzenie kilku pokoleń Polaków o wolnej i pełnej wstąpieniu granicy państwa - «Wielka Polka». Szacuje się, że procentowy udział w oddziałach zbrojnych społeczeństwa polskiego Prowincji Poznańskiej osiągnął nawet 30%. Ok. 2 tys. z nich poległo w powstańczych walkach.

12ª ESKADRA WYWIADOWCZA

Instytut Pamięi Narodowej

Pliki do pobrania

[Panele wystawy "Powstanie Wielkopolskie 1918-1919" - format B1 \(pdf, 26.74 MB\)](#)

[Panele wystawy "Powstanie Wielkopolskie 1918-1919" - format A3 \(pdf, 32.41 MB\)](#)

[Materiały edukacyjne do wystawy elementarnej \(pdf, 6.19 MB\)](#)

[nagranie do materiałów edukacyjnych \(mp3, 3.98 MB\)](#)

[Powstanie Wielkopolskie - B1 - j. angielski \(pdf, 25.21 MB\)](#)

[Powstanie Wielkopolskie - B1 - j. niemiecki \(pdf, 9.11 MB\)](#)

Powiązane informacje

**Broszura edukacyjna do wystawy
elementarnej Powstanie
Wielkopolskie 1918-1919**

